

LA ESQUELLA

DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LITERARI.
 DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ESPANYA

y 10 centaus paper en l' isla de Cuba.
 NUMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
 LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, 20
 BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ
 Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals.
 Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18

LO CONVENIENT Y LO INÚTIL.

—D. Francisco, deixi's de projectes, de firas y de festas. Lo primer de tot es arreglar la casa. Quan tinguém la casa arreglada, llavors podrém rebre als forasters.

mer acte, tres al final del segon y altres tres al terminarse l'obra va ser cridat l'autor a las taulas, entre frenétichs y generals aplausos. Ubach, tè, donchs una nova corona, y ben merescuda.

Lo més sorprendent es que l'obra basada en la antipatia de Pere Ramon, fill de Ramon Berenguer, ab sa madrastra Almodis presenta tant sols sentiments d'odi y de rancunia: ni una pinzellada d'amor y ben pocas de ternura. Allà vibra l'ressentiment de un fill contra una madrastra ambiciosa, y l'ressentiment d'aquesta creixent a cada punt, fins a arribar a la catàstrofe final, a despit del dolor de un pare y espós respectiu, que 's troba al mitj d'aquestos ódis, sense poder conjurarlos.

L'obra adoleix donchs, necessariament, de certa monotonia: té ademés un incident inútil, una especie de branca podada, que poca cosa té que veure ab l'acció, com son las escenas en que intervé Blanca l' esposa repudiada de Ramon Berenguer; pero ab tot y aixó dintre d'aquest circol restringit ofereix sempre la grandesa de la tragedia, y en alguns punts, com son lo final del acte segon y la magistral escena del tercer entre Pere Ramon y Almodis, després de la presó d'aquell, la grandesa 's converteix en sublimitat. L'autor s'imposa.

Una de las majors dificultats ab que topava la tragedia era sens dupte l'execució. La protagonista nos ha fet anyorar a la Paca Soler. No obstant, la senyora Pallardó hi ha fet tot lo que hi sabia, recitant ab discreció, fent gala de la seva figura, de la seva veu, de la seva bona voluntat: per desgracia l'hi falta aquell sentiment comunicatiu, que no s'adquireix ab l'estudi, sinó que 's té de naturalesa. En Goula va estar millor que altras vegades, caracterisant lo tipo de Pere Ramon, y accentuant ab molta energia la passió que interpreta. Bè per en Soler que diu sense afectació. Los demés actors van contribuir al bon conjunt.

Las tres decoracions de Urgellés y Moragas son de bon efecte.

Un detall:—Durant la primera representació, cada cop que Pere Ramon se queixava de la madrastra, se sentia una veu desde l'galliné que cridava «Bravo» ab tot lo cor.

Devia ser algun fillastre que sab lo pá que s'hi dona.

En aquest cas que 's guardi de pendre exemple del fill de Ramon Berenguer. Are, als que matan a la seva madrastra, no 'ls deixan pás anar a las crusadas: los duhen a la presó.

N. N. N.

LA FIRA.

CORO DESCRIPTIU A VEUS SOLAS, POESIA Y MÚSICA DE

CLIMENT CUSPINERA,

ESTRENAT AB GRAN EXIT EN LO TEATRO DEL TIVOLI LO DIUMENGE 12 DEL MES CORRENT.

Tot just apunta—lo disch del sol
y ja en la vila—tót es remor,
tót es gatzara—tót es soroll.
¡No hi ha cap fira—com la d' Olot!
Ja los firaires—matan llur son,
de llurs paradases—restant aprop,
cantant follías,—cantant amors.
¡No hi ha cap fira—com la d' Olot!

L'alegría de dins béssa,
lo cel sembla que somriu,
y l'oreig suau ne brèssa
al auccell dins de són niu
Per l'entorn las cabras belan
pastorant los tendres brots
y ab llurs péus del réch entelan
la clara aygua fenthi bots.
La llocada corre y piula;
lo conill salta aletat,
y l' merlot xiula que xiula,
en l' ubach mitj amatat.

Lo festiu bover,
pensant ab sa aymía,
las parellas guta;
lo festiu bover,
pensant ab sa aymía,
canta falaguer:

—Rosa, la Rosa que un jorn encengueres
á dins de mon pit
fera passió, que deixá com volguer
mon cor esferit;
tal volta creyas que n' era guspira,
guspira no més,
y era ja al náixer un foch, una pira
crescuda en excés.

Si vols ma ventura,
si es qu' aymas ma pau,
acullme y ampáram
de tu fentme esclau.

No m' dongas may zelos,
no m' dongas desdeny,
si vols que conserve
ma ditxa y mon seny.—

Y los planys de ferits cors
y l' cant gay de lo firaire
armonisan ab lo flayre,
ab lo flayre de las flors.

Lo jorn avansa:—o sol ja es alt.

¡Apa! ¡depressa—cap al firal!
Tota la vila—ja es moviment.
¡Quina gatzara!—¡Cuánta de gent!
Lo jayo compra—petit roci;
roci que l' duga part del camí.
La mare compra—dolcet bo-bó;
bo-bó qu' alegre—al infantó.

Més no está tot á la vista
lo que 's porta á n' al firal;
no está tot en las paradases....
¡qué ha d' estar!

Morenetas d' ulls com moras,
de boqueta de coral,
lo seu cor no irán á tráurer....
que han d' anar!

Y llur cor fervent no volen
en llur pit guardar tancat,
que á un galan lo donarian....
á un galan.

A un galan que ab gentilesa
sapigués enamorar.
D' altre modo no han de darl
¡qué han de dar!

A mitja tarde—decau lo sol
y l' calor templa—lo ventijol
Sardana llarga—vibra l' tenor.
¡Cap á la plassa!—¡Apa, tothom,
que podrém ferne—més ample l' vot.
¡Apa, sardana!—¡Aire, minyons!

No es pas bon sardanista
qui va fora compás.
Sabentne la durada
de los punts curts y llarchs,

¡aixó plá!
N' es fácil la sardana;
res costa de ballar;
mes ¡ay! que per contarlos
no 's pót d' amor parlar.

¡Ay, amor!
tot callant en la sardana,
¡ay, amor!
¡com l' aviva lo tenor!

Es la sardana—lo mellor ball;
los cors ne núa—junt ab las mans.

Es la sardana—lo mellor ball;
la mellor joya—de l' Ampurdá.
Per més que 's pongui—del tot lo sol
per so no cessa—gens de remor,
gens de gatzara,—gens de soroll.

¡No hi ha cap fira—com la d' Olot!
Ja los firaires—restant aprop
de bellas ninas—y, poch á poch,
cantan próesas—de llurs amors.
¡Ay, quina fira—n' es la d' Olot!

Y al partir d'aquella vila,
surten ja ab lo cor malalt
tots los joves qu' s fixaren
ab las noyas del firal.

Y lo temps per ells no passa;
y per ells l' any es etern;
y si acás l' istiu mólt dura,
dura més, mólt més, l' hivern.

Mes per so la fira torna
ab lo Maig, mes de las flors,
y ab la fira cobran vida
altre volta llurs amors.

Y altre volta la sardana
empresona mans y cors.
¡Quin poder té la sardana!
¡Quin poder té lo tenor!

CLIMENT CUSPINERA.

LA MONEDA DE L' HISTORIA.

ANÉCDOTAS D' HOMES CÉLEBRES.

Quan Talleyrand era embaixador d' Inglaterra, un lord mólt influent va convidarlo á dinar.

A las postres van treure conversa sobre varias qüestions politicas.

Extranyat lo lord en gran manera de las confessions de Talleyrand, va dirli:

—Permeteume que 'us siga franch; pero se 'm figura que no tenu la opinions politicas mólt ben sentadas.

—Al contrari, respongue l' embaixador: procuro qu' estigan dretas, y aixis poden cambiar més fácilment de puesto.

Una bonica sortida de Alejandro Dumas, fill.

L' autor de la *Dama de las camelias* anava un dia á visitar á una dama de teatro qu' estava en los moments del part.

—No está visible, digué la camarera. Precisament are ha enviat á buscar la llevadora.

—Llavors, digué Dumas, fassi l' favor de passarli aquesta tarjeta.

No havia baixat encare l' escriptor un tram d' escala, quan la camarera l' hi cridava:

—Senyoret... senyoret... miri que, sens dupte inad-vertidament, m' ha donat dugás tarjetas.

—Bueno, esta bé, respongue en Dumas: l' una es per la senyora y l' altra pèl nen que neixi.

Estavan en una casa de joch lo malaguanyat poeta Narcís Serra y uns seus companys perdent la paga, quan va presentarse la policia inopinadament.

Lo comissari 's posá á pendre l' nom dels jugadors. Per supuesto que ningú deya l' seu verdader. L' un s' anomenava Juan Fernandez, l' altre Pedro Gutierrez y en Serra, Arturo Gomez.

—Y Vd.? preguntá l' inspector á un amich del poeta.

—Yo... Antonio Perez.
—Si señor, digué en Serra: el señor es el secretario de Felipe II.

Aquell xiste va pagar lo tant car, que tingué que passar una nit á la prevenció.

ESQUELLOTS.

Los gremis se reuneixen en lo teatro de Novetats per celebrar un Congrès y contan las sessions per dissolucions.

Ells á reunirse y l' governador á disoldre 'ls.
Primera reunió: no pot tirar endavant perque l' representant de l' autoritat la disolt.

Segona reunió: no pot comensarse, perque l' representant de l' autoritat no ho permet.

—Aixó ray diu un sindich, bè prou que 'ns reunirem si aixó del augment de las contribucions segueix endavant.

—Si... ¡ahont vol reunirse?

—¡Ahont? Al Hospici.

L' última reunió va acabar ab una manifestació que va desfilr per la Rambla y pèl carrer de Fernando, acompanyant al senyor Escuder, president del Congrès, fins á la sessió de cala Ciutat.

A sello per barba tots los manifestants, en Camacho hauria arreplegat una pila de cents duros.

Vagin escollant:

Un matrimoni de Gracia va portar una criatura á batejar, y l' sacerdot encarregat de administrarli l' sacrament, va abocarli tal cullerada d' aygua beneyta, que la pobre criatura s' ha quedat cega.

Y l' capella déu haverse quedat tranquil com si tal cosa, y creyant haverli prestat un bon servey.

Sent cega la criatura, quant será gran tindrà la cequera de la fé.

Y vagin llegint:

Un germá de la doctrina cristiana d' aquells qu' ensenyen, segons lo método catòlich, va ventar tal plantofada á un seu deixeble, que l' hi va vuidar un ull.

La fé d' aquest será borni.
Y l' germá de la doctrina cristiana, que té tanta trassa á confirmar, francament, lo méno, lo méno, mereix que l' nombrin bisbe.

En una semana hi ha hagut tres teatros incendiats: un á Marsella, un' altre á Sant Petersburg y un' altre á Alger.

Un neo:—Está clar, com que ab tot y ser á la Quaresma feyan funció...

Escolti, senyor neo; dias endarrera á la catedral de Santander va caure un llamp derribant una creu, y fent un gran esborrach á las voltas de l' iglesia. Y cuidado, que aixis com los teatros s' inflaman per medi del gas, lo llamp de Santander procedia del cel y venia de primera má.

¡Qui sab! Potser també es peccat que las iglesias fassan funcions de Quaresma.

Un anunci curiós:

Los advertetxo que si tenen gust de veure'l, no haurán de fer més que allargarse fins á la Plassa del Sol, de la vehina vila de Gracia.

L' escena representa una botiga de drapaire, y s' hi lleigex:

SE COMPRAN DRAPOS
DE CULO (*)
Y BLACS

Pero en materias de rétolos no es pas menester anar tant lluny.

En plé carrer de Fernando hi ha una botiga que «*Se á* (sense h) *trasladado*».

Home, senyor duenyo del rétol, ja que, segons sembla, s' hi ha vist sense necessitat de cap hacha, que Déu l' hi conservi la vista, la claretat... y sobre tot l' ortografia.

Se queixa un periódich de que en la inspecció de carruatjes no hi haja més personal que un inspector y un escribent.

(*) Ab perdo siga dit.

¡Qué volen que 'ls digal! Me sembla á mi que per cobrar ja n' hi ha prou.
Y potser massa y tot.

Se suposa que hi ha á Barcelona dos ó tres casas de comers importants, á punt de fer suspensió de pagos.
Jo crech que n' hi ha més.
Suspendran los pagos aixis que se 'ls hi presentin los recaudadors de 'n Camacho.

Las autoridades van detenir á uns lladres en l' acte de pujar al tren, quan se dirigian á robar á un capellá molt rich de Sabadell.

—Nosaltres no anavam á robarlo, devian dir, sinó á fer una obra cristiana.

—¿Qué anavan á fer?

—A pèndreli 'ls quartos, per recordarli que Jesucrist era molt pobre.

Còm se coneix que som á la primavera, que la sanch bull.

Los periódichs duyan un telégrama que deya poch més poch ménos:

«Se parla de un desafío entre 'l director de un periódich satírich y un conegut impressari de teatros».

* *

L' endemà:

«Lo director del periódich satírich *La Vina* está maltal á conseqüencia de una descalabradura que l' hi interessa l' ull esquerra».

¿Volen jugar qualsevol cosa que anant per la vinya, se l' hi vá ficar un sarment al ull?

* *

Y seguidament afegia:

«L' impressari del teatro Español está ferit del cap, per haverli caygut una bambalina á sobre».

Jo crech que la causa de la ferida devia ser lo mateix sarment.

Pero de rebot.

Pera saber donar publicitat á las industrias no hi ha cap més país al mon com los Estats-Units.

En l' acera de un carrer molt concorregut hi havia un home que oferia tots los sintomas de un violentísim atach d' epilepsia.

Per la boca treya una espuma tant abundant que un espectador exclamà:

—Això no es possible: per mi aquest home s' ha ficat un tros de sabó á la boca.

L' epilèptich se calmava y deya:

—Efectivament: un tros del incomparable sabó Abraham Lionel, lo més perfecte y 'l més barato que s' ha elaborat fins avuy dia: se ven á tal y á qual botiga.

Per acabar. ¿Vólen saber quin es l' extrém del puntillo?

Donchs escoltin aquesta conversa entre pare y filla:

—Papá, la senmana entrant me caso; pero no 't pensis pas venir á la boda: no 't convido.

—¿Ay, ay, y aixó?

—Quan tú vés casarte tampoch vés convidarme á mi.

QUÈNTOS.

Entre companys:

—¿May dirias qui m' ha vingut á veure avuy?

—¿Qui?

—Lo mèu oncle Guardiola, un germá del pare.

—Germá del teu pare. ¿No 't dius Vila tú?

—Si.

—¿Y donchs cóm es qu' ell se diu Guardiola?

—Oh, ell no se 'n diu pas; n' hi dich jo.

—¿Y donchs?

—L' hi dich Guardiola, perque com que no t' e familia, y jo haig de heredarlo, ell me guarda 'ls quartos.

En la Rambla:

—Senyoret, tinga llástima y compassió de aquest pobret esgarrat, que no pot treballar...

—Oh, prou: de compassió y llástima ja 'us ne tinch.

Lo pobre para la mà ab més insistencia.

—Lo que no tinch, anyadeix aquell, son quartos.

En un poble hi havia un dentista de plassa, que faltat de cotxe anava á caball.

Y á falta de caball bó, duya un caball guít.

Tot de un plegat la bestiola venta una cossa á la boca de un curiós.

—¡Ay... ay... ay!.. fá l' infelis que acaba de rébrebra, gemegant llastimosament.

—Sosseguis, sosseguis, crida 'l dentista: las dents que arrenca 'l mèu caball, no 's cobran.

—¿Qui es vosté? preguntava un dia cert arcalde á un borratxo que hi compareixia entre dos municipals.

—Senyor... responia 'l borratxo fent tentinas.... soch un tal Andreu.

La Junta de firas y festas nombrada pera celebrar las de aquest any que, segons dihuen, han de ser extraordinarias, ha publicat una elocució als vehins de Barcelona.

Per ara no demanan quartos, sinó ideas.

Y com que á nosaltres d' ideas no 'ns ne faltan, avuy comensem á publicarne per medi del dibuix perqué resultin més expresivas.

¡Ideas ray!....

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.

Vaig rebre y fá temps que tinch en mon poder una carta de una *tot* molt tersa-quarta y guapa qu' es diu *Hu-cinch*, que 'm diu que si vull aná á *Una-dos-tres quarta* ab ella, per fer més felis ma estrella, me dona la seva má.

UN TAPÉ Y F. DE T.

II.

Prima un ralet á Lyon

vaig veure un *dos al revés*, y una *total* molt tres-tres feya dos-tres, un trompon.

AGUILETA.

SINONIMIA.

La *Tot* vengué l' altre dia la *tot* de un cert animal, y 's comprá un anel de *tot* y ademés una *total*.

UN RECOLETO.

LOGOGRIFO.

1 2 3 4 5 6 7 8.—Carrer de Barcelona.
1 8 6 1 8 6 8.—Id. id.
8 6 7 1 8 4.—Id. id.
1 2 6 7 8.—Id. id.
1 2 4.—Id. id.

J. UME PATACÁ.

ROMBO DE PARAULAS.

Primera ratlla horisontal y vertical. una lletra; Segona: una planta. Tercera: un poble de Catalunya. Quarta: id.. Quinta: un nom d' home. Sexta: una lletra.

GALAPÉ.

TRENCA-CLOSCAS.

Cor de Lluna.

Formar ab aquestas paraulas lo nom de un poble de Catalunya.

T. SUGRAÑES.

GEROGLÍFICH.

V. OT

II

II II

FRANCISCO FLOS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO.

- XARADA 1.ª—*Ca-ri-nyo-sa*.
- IDEM. 2.ª—*Es-tu-di-ant*.
- MUDANSA.—*Rassa-Russa-Rossa-Rissa*.
- TRENCA-CLOSCAS.—*Tortosa*.
- CONVERSA.—*Ou*.
- COMBINACIÓ NUMÉRICA. 6 7 4 8 9
4 9 7 6 8
9 6 8 4 7
8 4 9 7 6
7 8 6 9 4
- TERS DE PARAULAS. O L I A
L I U S
A S E
- GEROGLÍFICH.—*Qui no créu á bonas créu á malas*.

Barcelona. Imp. de Lluís Tasso, Arch del Teatro. 21 y 23

ESTAT SENITARI DE BARCELONA.

Origen de tot.

Causas.

Efectes.